

Paraules amb vent

El poeta Joan Maragall va dir que l'Empordà és el palau del vent, fent així un cant a la tramuntana. I l'escriptor Josep Pla –prosaic, molt prosaic– li va replicar que «el palau no l'he vist mai, el vent el conec massa». La poesia i la prosa, evidentment, sempre tenen dos vidres diferents per a mirar-se la realitat. Després resultava que Josep Pla, en un volum o altre de la seva immensa obra editada, es tutejava amb la tramuntana i li demostrava un cert afecte; un dia havia escrit que si es pogués abolir la tramuntana el país seria incomparable, i a una altra pàgina deia que el nostre vent és popularment apreciat, que crea un clima ideal, tònic, positiu i favorable; i per rendir encara més veneració a la tramuntana, en un altre volum de la seva obra, podia deixar escrit que el nostre vent és un alliberament, mentre que el garbí és malaltís i deprimeix.

Els vents són patrimoni natural d'un país. Porten beneficis, també mals i perjudicis, són braus i a vegades agradables. Són la força que «xiula, xerrica i xiscla», les tres paraules amb x que ens va fer observar el poeta Jordi Sarssanedes. El patrimoni natural del vent s'ha de donar a conèixer amb totes les seves cares. Hi ha una presència indomable, a cavall entre el bé i el mal, els camps esperen els daus de la seva sort, els erudits els estudien, els pescadors desitgen que els vents es reguantin. A la qualificació i estima dels vents hi entra una tendència personal; hi ha diferència entre un pagès que tem el vent que li assecarà una collita prometedora, i un esportista pilot d'ala delta que voldria graduar el vent del diumenge vinent; un tècnic de parc eòlic tracta el vent a la manera professional, ben diferent del vent que desitja aquell estiuejant que és aficionat a elevar estels a la platja de moda. I no oblidéssim pas els poetes que auscullen tota classe de vent i que segons el citat Sarssanedes posen «els cinc sentits als traus del vent, cinc dits, per fer-ne melodia, sentit, memòria, d'aquest vent que passa i bufa com espases».

Els vents són imatge de les forces desfermades, que algú hauria de poder dominar; heus aquí que Salvador Sunyer posa fe en una barca que és tan forta i sàbia que «la barca fa camí, navega sola, ja sap dominar els vents i els temporals».

Isabel Oliva, en el poema Esgrafiats, es rendeix davant els poders del vent, quan una enigmàtic guixot de grafit sobre un mur de pedra diu que «s' ha esvaït, sorrejat pel vent». Es a dir, el vers concedeix al vent una força màgica, que ja ens agradaria per recuperar la netedat urbana.

A Els fruits saborosos el poeta Josep Carner no utilitza els poderosos protagonistes de la rosa dels vents, perquè els arbres florits en sortirien perjudicats; ja en té prou amb un vent amorós i benigne: «quan queien flors dels arbres que el ventjol despara».

Un dels retrats poètics més realistes del vent nacional de l'Empordà l'escriu Montserrat Vayreda i diu així: «La tramuntana xiscla, espolsa, empeny i cega, xucla l'aigua dels núvols, travessa l'Empordà, arrossega les teules i cruix en cada porta, esmola el campanar.» Fins aquí, tot un càstig. Però Montserrat Vayreda s'estima la comarca esventada i –bondadosa, molt bondadosa– li perdona tot a la tramuntana, la indulta, perquè diu que «quan abandona la lluita hissa bandera blanca, s'allunya com els núvols i ho deixa tot en pau».